

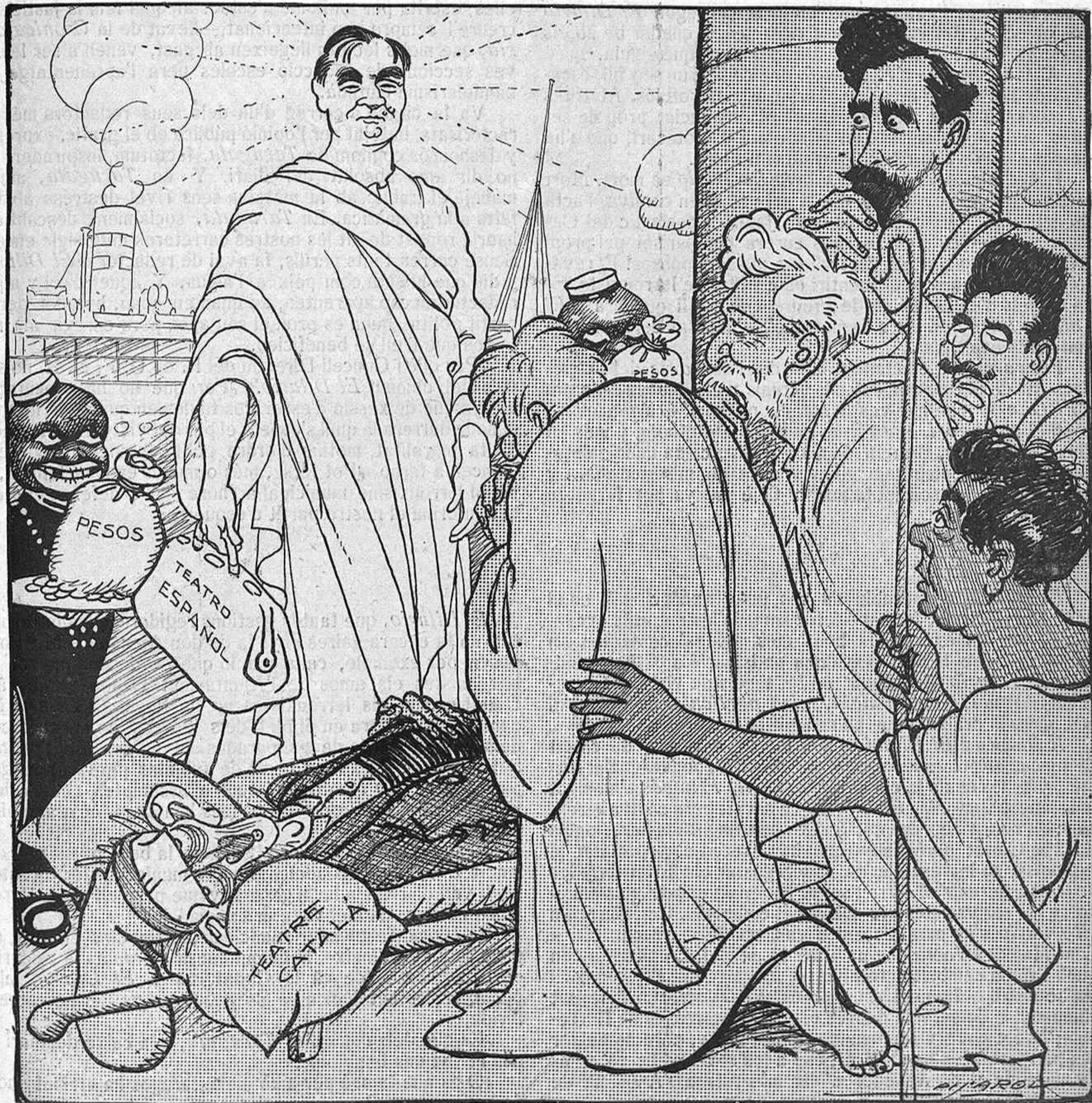
# L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 1 DE SETEMBRE DE 1911

Núm. 1705 ————— Any XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20



L'ARRIBADA D'EN BORRÁS

—Ai, senyor Enric!... que'n seria de bon minyó si fes el miracle d'aixecar aquet Sant Llatzer!  
—Paciència, fillets! Deixeu-me acabar de revifar ane mi y desseguida revifarem an ell.



## R. I. P.

*El Diluvio*, que cassa generalment poques esqueles mortuories, darrerament n'ha publicat una en lloc preferent de les seves planes. Ni portava creu, ni pera acompanyar el mort se requeria l'assistència de ningú. Se tractava d'un enterrament civil, trist com els dels desventurats que en el carro de la beneficència surten del *corralet* de l'Hospital, en plena nit. Fent l'enterrament civil ha conseguit *El Diluvio* dos objectes. Estalviar-se unes pessetes y quedar be ab els llegidors, que convé no disgustar, per pocs que siguin.

Anava l'esquela d'*El Diluvio* dedicada a un seu fill, escanyat de llet, pobre de sangs, herpetic y escrofulós. Ab totes les penes d'aquet món ha viscut el desgraciat prop de set anys, si de l'existència d'un infant pot d'apotecari, que s'ha passat els dies a la clínica, pot dirse'n viure.

El fet, amics, es que *El Diluvio Ilustrado* es mort. Mort oficialment pel seu germà, que li extengué, en cursiva, l'acta de defunció. ¡Quina llàstima que'l Jaume eclesiastic del Cementiri nou—dèu o dotze anys enrera popularisat pel propi *Diluvio*—no hagi pogut cantarli uns mals responsos! El reverent que hi ha ara al Cementiri està titllat de lerrouxista. Si ho es dels d'en Lladó es de creure que no li quedarà a *El Diluvio Ilustrado* altre remei que'l d'anar al cel sense un mal auxili espiritual.

Fora sensible, tractantse d'un diari tan amic dels capellans. Es de pensar que entre'ls actuals y els antics redactors d'*El Diluvio* que han vestit sotana ne sortirà algun que li canti el *gori-gori*. Nosaltres, pietosos ab tothom, y més en l'hora de la mort, tirarem damunt la seva caixa unes paletes de terra. Cumplirem ab una obra de misericordia... y evitarem que s'escampi la pudor. Què menys pot ferse en temps de còlera?

\* \* \*

*El Diluvio* constitueix un cas unic, excepcional, en el nostre periodisme, format—fetes sempre les naturals excepcions—per un exèrcit de bons nois, que s'accontenten ab treure de l'ofici la part que dona satisfacció a petites vanitats. *El Diluvio* s'ha perdut en tot temps de vista, y les paraules *negoci, conveniencia, mira particular* han sigut el seu nord, la brúixula que ha conduit la seva marxa.

A l'ombra d'*El Diluvio* s'han format societats de credit de funcionament especialíssim que ningú ha pogut igualar mai més, y de les quals la cèlebre *huerta del Francés* n'ha sigut una ridícula parodia. *El Diluvio* ha servit pera captar herencies: en nom y representació seva han tingut els barcelonins a Cà la Ciutat periodistes que han exercit a perpetuïtat la regidoria, ab la ventatja de poder gustar els beneficis y les delícies inherents al carreg sense haver de passar pels amoïnos y les responsabilitats que aquet comporta. Cap diari com *El Diluvio* s'ha passat mestre en l'art de cremar un ciri a Sant Miquel a l'hora que un altre al dimoni. En moments en que'l tirà ha semblat entronitzarse ha corregut a perfumarli les bòtes ab el fum del seu encens. *El Diluvio* ha defensat companyies de serveis publics contra'ls interessos de Barcelona; ha fet mans y mànegues a Consums, y, pera no deixar res per provar, s'ha dedicat, cap a les seves velleses, a fer de matuter y de venedor d'olis minerals a l'Anònima de Tramvies.

«Digue'm qui't defensa y't diré qui ets», podrien objectar els barcelonins a la gent a qui *El Diluvio* alaba.

Aquet, explicat a tota pressa, es el diari que ha passat, aquets dies, per la desgracia de veure una defunció a casa seva, no obstant y havernos predit tantes vegades la mort a nosaltres, que hem sortit avui a cantarli les absoltes, y sortirem la setmana que ve, y l'altra, y l'altra. Que sortirem y tot quan ja no ho farà *El Diluvio* diari, que serà el dia que les autoritats compleixin el seu dever d'escombrar sèriament la Prempsa pornogràfica.

\* \* \*

¿Quin pito toca *El Diluvio* en la nostra política y en la nostra Prempsa?

Cap. Ni la seva publicació respon a un mobil enlairat, com no sigui a treure partit de la menjadora municipal. Fetes les petites salvetats degudes,—la *Crònica diària* entre elles, escrita per un home d'estudi al qual fem la justicia de creure'l sempre ben intencionat,—llevat de la *Crònica diària*, que molts lectors llegeixen ab gust, venen a ser les seves seccions de redacció escoltes pera l'aprenentatge del bandolerisme ciutadà.

Va la citada a carreg d'un dels seus redactors més caracterisats, batejat per l'opinió pública ab el grafic, expressiu y deshonorós cognom de *Tarugata*, factotum, inspirador, per no dir amo absolut del diari. Y en *Tarugata*, amics, maneja el trabuc ab la mateixa sens rival destresa ab que falta a la gramàtica. En *Tarugata*, socialment descalificat, hauria rondat de nit les nostres carreteres mitg sigle enrera. Sense correr tants perills, fa avui de redactor d'*El Diluvio*, y diu que hi està com peix a l'aigua. Y aquet diari y aquet redactor en cap aparenten, de quan en quan, batallar per un partit politic, quan es prou el seu apoi pera enrogir als mateixos que d'ell se beneficien.

¿Per què'l Concell Directiu del P. de U. F. N. R. no s'ha tret del damunt *El Diluvio*? ¿Per què no ha procurat al menys que deixessin d'esser, les taules en que s'escriu, marginada darrera la qual s'espera el pas del viatger? Si no raons d'alta moralitat, motius d'ordre politic havien de moure al Concell a ferho. ¿Pot ferse, més o menys encobertament, el joc al lerrouxisme municipal a l'hora que's defensa el credo que informa el nostre partit d'esquerra?

\* \* \*

*El Diluvio*, que tantes gestions regidoresques ha combatut, no fa encara gaires anys la de don Alexandre M.<sup>a</sup> Pons, posem per exemple, calla com lo que es desde que són els lerrouxistes els amos de l'Ajuntament. Desde que a Cà la Ciutat manen els lerrouxistes no ha tingut *El Diluvio* una paraula de censura en el plet dels kioscos, en els conflictes dels mercats, en lo de les parades de cotxes, en l'*affaire* Saturno-Park ni en la provisió de tablilles pera carruatges, per no citar més que tres o quatre assumptes entre'ls infinits que en aquet darrer temps més han apassionat a l'opinió pública.

¿Qui diria, a l'observar el silenci y la benevolensa ab que tracta *El Diluvio* als administradors municipals lerrouxistes, que'l vell diari no la balla grassa, y que pera ell no es Barcelona una Arcadia mai vista ni somniada?

En època d'esplendor municipalesc, en dies en que, segons ha dit en Vinaixa, hi ha qui llença a grapats la calderilla pels passadissos de cà la Ciutat, tanca *El Diluvio* mitja porta, prometent dedicarse als *passatemps* pera curarse la ferida.

¿Es que dels *cops* d'en *Tarugata*, a la caixa del diari no n'hi arriba una bona part?

¿O es que també per això dels tarugos ha arribat l'hora de la decadencia?

Perquè en aquet cas potser no val la pena de que deixin d'esser honrats els que encara hi són a temps.



R. I. P.

—Ont va aquet, tu?... Al recinte catolic o al recinte lliure?  
—Al Canyet, home, al Canyet!

## EL SECRET

¡Ab quina facilitat els governs enganyen als pobles, y els escamotegen la veritat, y els fan veure garses per perdius y mosquits per àligues!...

Ben clarament acaba de demostrarho ara el Govern francès ab la colossal mixtificació de que ha fet víctimes als seus candorosos subdits.

¿No la saben l'història?

En quatre esgarrapades els la vull contar.

Ja veuran com, prescindint de la part tràgica del fons, n'hi ha pera llogarhi *chaises*, que diuen ells, o cadires, que diem nosaltres.

Llegeixin y judiquin.

\*\*\*

El diumenge, dia 20 del passat Agost, festa del gloriós Sant Joaquim, pare de la Mare-de-Deu,—y dono tots aquets detalls pera que vegin que estic ben informat—a petició del ministre de Negocis estrangers, va celebrarse a París Consell de Ministres.

—¿Per què ens ha fet reunir?—va preguntar el president del Gabinet, M. Caillaux, a M. Selves, al trobarse ja tots junts.

—Perquè ocorreixen coses gravíssimes—respongué el ministre de l'Exterior.—Lo de les pretensions d'Alemania s'enreda de mala manera. Ahir en Cambon y en Kiderlen, en la seva acostumada entrevista, per poc com no van a bofetades, y totes les notes que de Berlin m'arriben me donen l'impressió de que anem a ballar de veres.

—¿Y què?—va preguntar en Messimy, que, com a ministre de la Guerra, té obligació de fer el valent y no deixarse intimidar per alemany més o menos.—¿Que està espantat, per ventura?

—¿Jo?—va fer en Selves, rient.

—¿Y doncs! ¿A què ve aquet precipitat Consell extraordinari?



—Doncs jo crec que fora sensible que abolissin la pena de mort.

—Per què?

—Caram, dona!... Hi ha molta gent que s'hi guanya la vida!...

—An això vaig.

Y posantse, inadvertidament, molt serio, el ministre de Negocis estrangers va explicalshi l'assumpte.

—Els he reunit pera que, entre tots, m'ajudin a trobar el medi d'evitar que la premsa, ab les seves indiscrecions y les seves impertinències, dificulti les meves gestions y emboliqui les coses més de lo que ho estan.

—Ja'ls he llegit, ja, els diaris!—va exclamar M. Caillaux:—Estan imprudentíssims...

—¿Per què no'ls obliguem a callar?—preguntà el ministre de Justícia, M. Cruppi.

—¿Obligarlos?—respongué, espantat, el president:—Jo me'n guardaré prou. Lo menos que'ns dirien es que som uns tirans y que, pera arribar an aquet nivell d'opressió, no hi havia necessitat de pendre la Bastilla y tallar el cap a un rei.

—No'ls ho imosem com un dever. Demanèmloho com un favor.

—Tampoc fariem res. ¿No comprèn que, donat el seu modo d'esser, recomanar el silenci als diaris seria estimularshi l'indiscreció?—

En aquet punt estaven les coses, quan en Delcassé, que es un peix que's porta l'oli, va exposar una idea que ja de primer entuvi els va semblar a tots molt acceptable.

—Pera que la premsa no parli de les nostres qüestions ab Alemania—va dir—res tan senzill com proporcionarli un altre assumpte que la trasbalsi, la ocupi y la distregui.

—Això es veritat, però ¿quin tema podem donarli?

—Ah! Aquí de la nostra inventiva. Busquem; busquem, y molt serà que no trobem lo que en aquets moments ens fa falta.—

Posats a rumiar, tots els ministres varen dirhi la seva.

—Si desviéssim el Sena per allà a Charenton, deixant a París en sèc?...

—Si poséssim la torre Eiffel cap per avall?...

—Si deixéssim anar tots els animals del Jardí de Plantes?...

Per fi, en Dujardin-Beaumetz, secretari de Belles Arts, va tenir la genial ocurrencia.

—Si amaguéssim *La Gioconda* y fessim correr que ha sigut robada?...

Un unaním ¡ah! d'admiració va demostrar lo be que'l pensament de M. Dujardin havia caigut entre'ls ministres.

—¿Fer desaparèixer *La Gioconda*!... ¿Suposar que'ns han robat *La Gioconda*!... ¡Colossal, meravellós, sublim!...

\*\*\*

Això era el diumenge a la tarda.

El dilluns, escamotejada «no se sab per qui», *La Gioconda* havia desaparegut del Louvre.

El dimars, la premsa, deixant a recó la qüestió d'Alemania, dedicava totes les seves columnes al robo de *La Gioconda*.

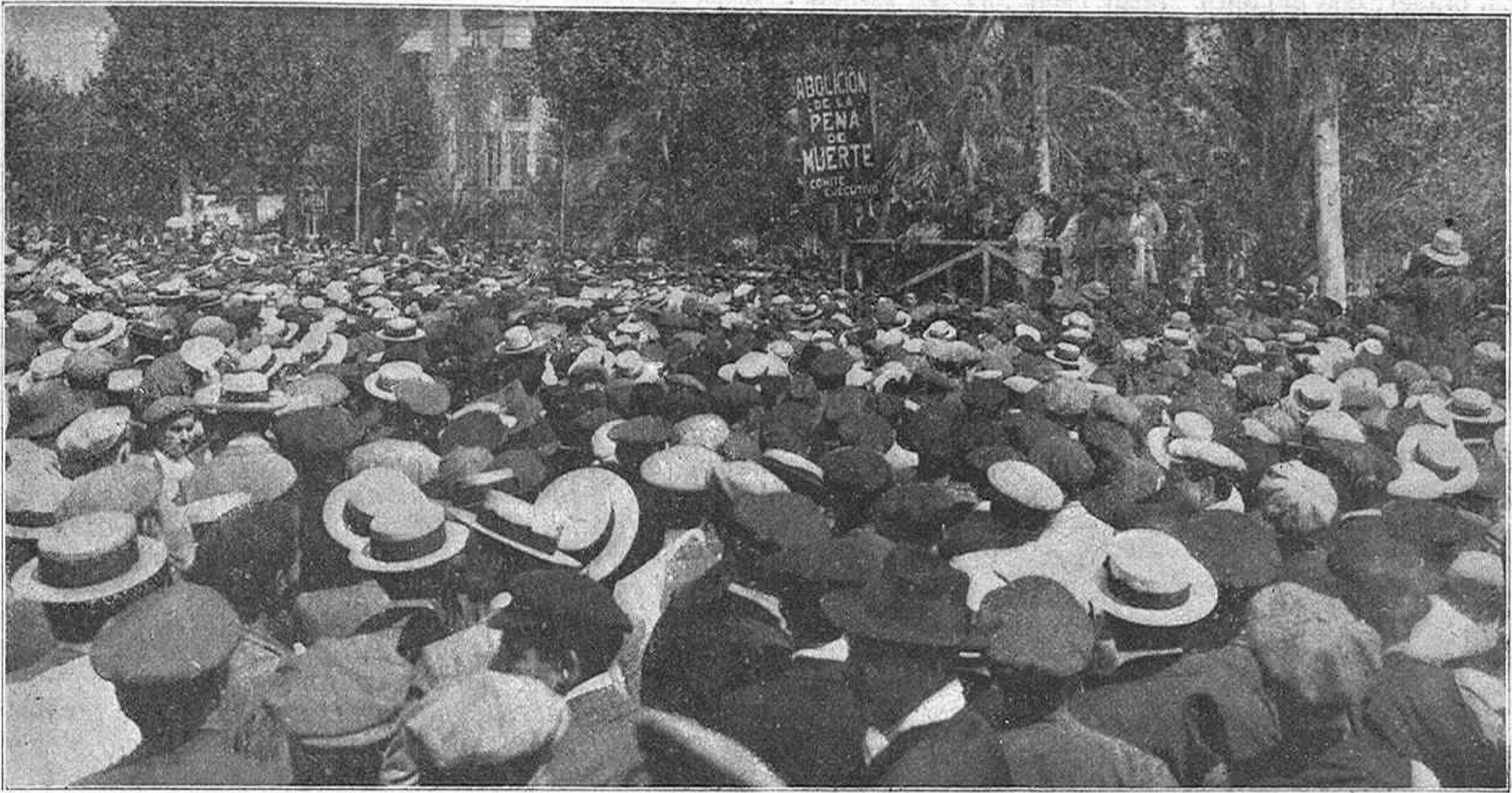
Y el dimecres els ministres tornaven a reunir-se y en Delcassé, agitant victoriosament un grapat de diaris del dia, exclamava:

—¿Eh, que be ha anat?

MATIAS BONAFÉ

## L'impost del grill

An el nostre Ajuntament, que tant rumia y barrina pera creà impostos nous, endresso aquesta senzilla proposició, que si atén pot produí ingressos dignes.



A LA PLASSA DE CATALUNYA

Manifestació contra la pena de mort, celebrada el passat diumenge.

A Barcelona, a l'estiu, es ja una costum antiga entre'ls nois que estan en pis fins els que estan en botiga, d'agafar grills y guardarlos dintre una gavia petita que pengen al cel-obert, al balcó o la galeria, y a la nit, quan els veïns poden descansâ una mica, comensen el seu concert aquelles besties maleides que ab el seu *ric-ric* seguit a dintre el cervell se fiquen, y si un vol dormir, se té d'aguantâ y ferse la guitza perquè en Papitu, y l'Enric, y en Pau y el fill de la viuda han agafat el capritxo de mantenî aital familia.

Vegin, senyors regidors, si es que lograse podria ferlos pagâ un nou tribut als ciutadans que grills crien. L'hisenda municipal molt benefici en treuria y aquells que no tenim grill potsê a les nits dormiriem.

J. STARAMSA

Mes com sia que tots els diaris s'han deixat al tinter lo més substanciós de la *conversació*, que es el relat del penós camí d'espines que ha hagut de pujar l'artista pera arribar als seus darrers exits, havem pensat reproduirho, pera que'ls nostres llegidors puguin saborejarho.

Segons el tal Suárez, la gentil Marguerideta, després de queixarse amargament dels mil y un entravancs y disgustos per que ha tingut de passar a causa de «les trames y conxorxes que'ls seus companys, els artistes, han inventat pera entorpirli la seva brillant carrera», les emprèn contra'ls intellectuals y els critics ab un braó y una *sinceritat* més propies d'un galan de forsa que d'una dama ingenua.

Parlant dels sacerdots de la crítica, diu, segons el tal Suárez, la més afortunada intèprete de *La reina jove*:

«...Sembla que, tractantse de gent més ilustrada, haurien de saber sobreposarse a les mesquineses de les extremes passions; dones no es així; també hi han rivalitats; hi han preferencies; hi han venjances; no hi es l'abnegació de l'amor propi; hi ha molta susceptibilitat per la cosa més insignificant; un gest de l'artista mal interpretat, que un se fixi que l'artista fa més bon paper (?) a altre que an ell mateix, la preferitació de l'actor o actriu que, per fas o per nefes, ell simpatiza (!), patrocina (!) o advoca, la senzilla rivalitat periodística entre ells, que n'hi ha prou pera trobar dolent lo que l'altre troba bo, fins la política, etc., etc., tot són motius sobrats pera que sobre l'artista que sura hi caigui una creuada d'insidiositats, de crítiques malèvols, d'iniquitats y rebaiaments...»

Després se compara ab Jesucrist en el pas del Calvari, y acaba donant la seva culleradeta en la qüestió de la crisi teatral; però tot això no val la pena de copiarho, perquè no es, de molt, tan substanciós com aqueixa formidable pallissa als nostres *chicos*.

Quan a hores d'ara donya Marguerida no ha desautorizat al tal Suárez es senyal de que les paraules són ben seves, y, si són ben seves, ja'm sembla sentir an en Brugada, an en Ferrer, an en Rodríguez Codolà, an en Tintorer, an en Morató, an en Plana, an en Jordà, an en Campmany y als demés *peixi menuti* de la crítica barcelonina:

## El Calvari de la Xirgu?

Un tal Suárez publica en *L'Estiuada*, de Sant Hilari, *Una conversació ab Marguerida Xirgu*.

Com que tot lo que's relaciona ab la nostra gentil actriu interessa avui, a l'extrem de produir fondes commocions en la vida artística catalana, alguns periodics locals s'han apresurat a copiar fragments de la citada *interview* sostinguda a Breda entre ella y el periodista de referencia.

—¿Es, potser, que la gentil actriu creu que ha arribat l'hora de cantarles clares?... Si per cas, que avisi.

Realment, senyora Arnall, aquest cop ha estat bastant mal aconsellada... ¿Què'n farem ara d'aquells adjectius que pera vostè, sols pera vostè, tenien estereotipats els nostres revisters, tot allò de «la espiritual», «la xamosa», «la heterotètica»?

Y sobre tot, ¿què li costava esperar uns quants mesos més y dirnos tot això desde Madrid?

Les seves opinions sobre'ls critics, publicades en l'ABC la vigília del seu debut, ¿no li sembla que serien d'una eficacia y una *réclame* extraordinaries?

YORICK



A LA GALERIA DE CATALANS ILUSTRES

—Ja has vist la cèlebre Gioconda... robada!  
—No me'n parlis, Peyo!... Y pensar que d'aquets no se n'emporten mai cap!



## ESTIUEJANT

*Si passes l'estiu a fòra, estimat amic, com jo't desitjo, o ets dels que hi van els diumenges y tornes el dilluns a la feina (que hi ha qui'n diu treball y qui'n diu obligació, pel pa de la família..., etc.), y l'aburreixes en ple camp, (que la Natura també cansa), y, no sabent ont anar, veus la torre d'algun amic, y, pera matar el temps, penses entrarhi, abans d'entrar mira una cosa: mira si tenen torratxa, y si la torratxa es alta no hi entris.*

*No hi entris pas, que t'hi faran pujar.*

*T'hi faran pujar, per alta que sigui, per esgraons que hi tingui, per suat que estiguis; perquè les torratxes s'han fet per això: pera no pujarhi el propietari y ferhi pujar els visitants, acompanyats dels nois o de les noies, com un castig, com una venjansa, com si l'amo s'esbravés del mal humor d'haverla feta.*

*Primer t'ensenyaran la casa, la sala de rebre, ab el piano colgat en mitg de labors y de tota mena de bestioles de tota mena de porcelana; el menjador, ab els quatre cromos de tot lo que's podria menjar si el pintar no fos una cosa y els aliments no'n fossin una altra; les sales blanques de les noies, fetes un mes de Maria; la sala nupcial del propietari, que ja està desnupciat; y la netedat de la cuina, y els salons que s'han d'amoblar; després te durà al jardí y t'ensenyarà els peixos vermells y la casa del gos sense gos, perquè, de massa enjogassat que era, els arrencava les clavellines; el kiosco ple de persianes pera anarhi a pendre cafè, si algun jorn se n'hi hagués de pendre; y el pruner que farà prunes el primer any que no hi hagi pugó; y el diposit d'aigua; y el lago, ab l'aigua sobrerera del diposit; y per fi tornaràs a dintre, y quan te creuras reposar (que, fet y fet, per això hi has anat), te diran: «—Vina, petit; alsa, maco; puja, bufó»; y, vulguis que no, suis o no suis, se t'enduran a la torratxa.*

*Pera pujarhi hi haurà una escala tan esquifida y tan estreta que, si no vas de gairell, te n'enduras a cada màniga les dues cenefes de pintura; aniras trobant finestres tancades ab dobles persianes, pera que no vegis res del trajecte y quedar més sorprès en sent a dalt; y quan hi ets, a dalt, y obren la vista, si no fas una exclamació, o, més ben dit, quatre exclamacions, una per cada obertura, cauras del concepte de l'amo y de tota la seva nissaga.*

*Y què veus desd'allí? Lo de sempre: lo que veuries desde baix; però ab repòs y sense esbufegar, vist més a vista d'aucell (per no dirne a vista de pájaro). Més camps, més canyars, més montanyetes; de les acacies de bola, la bola; de la barraca del gos, la teulada; dels senyors que són baix, la calva; y del paisatge, el plan topografic.*

*No veuras res que no hakis vist y tocat y retocat; però l'amo ha fet la torratxa y s'ha de veure la torratxa, y, ja que has tingut l'atreviment d'anar a visitar aquella torre, te torraran, vulguis no vulguis, y t'hi faran estar mitja hora—que ara el vidre blau, que ara el verd—pera esbarjo dels aburrits y pera escarment de ta imprudencia.*

*—Tan perilloses són?—me diras.*

*Encara'm quedo curt, amic meu!... Compta que en una que vaig pujar, què diries que hi vaig veure a dalt?*

*—Ton pare?—pensaras tu.*

*Pitjor. Hi havia... album!*

*Tal com te dic: hi havia album, pera que escrivissis*

les impressions dels quatre punts cardinals que's veien desde la torratxa.

Allí, com un condemnat, esbufegant de la calor, ab el paper mitg blau y mitg verd pel reflexe dels vidrets, voltat dels butxins de bé, havies de posar un pensament, que no fos lo que estaves pensant; una descripció, o un acudit, que per vies d'aquell album passés a la posteritat.

Y tu suaves, y ells s'esperaven, y no sabies què fer, ni què posar, ni com eixirte'n; fins que a la fi... (oh gran Benhauransa, lo que serveix assistir als mitings!) te recordaves dels oradors que no saben com acabar, o volen acabar ab virolla, prenies la ploma, l'abocaves y, en un desfet d'inspiració, escrivies: «Visca Catalunya!»

XARAU

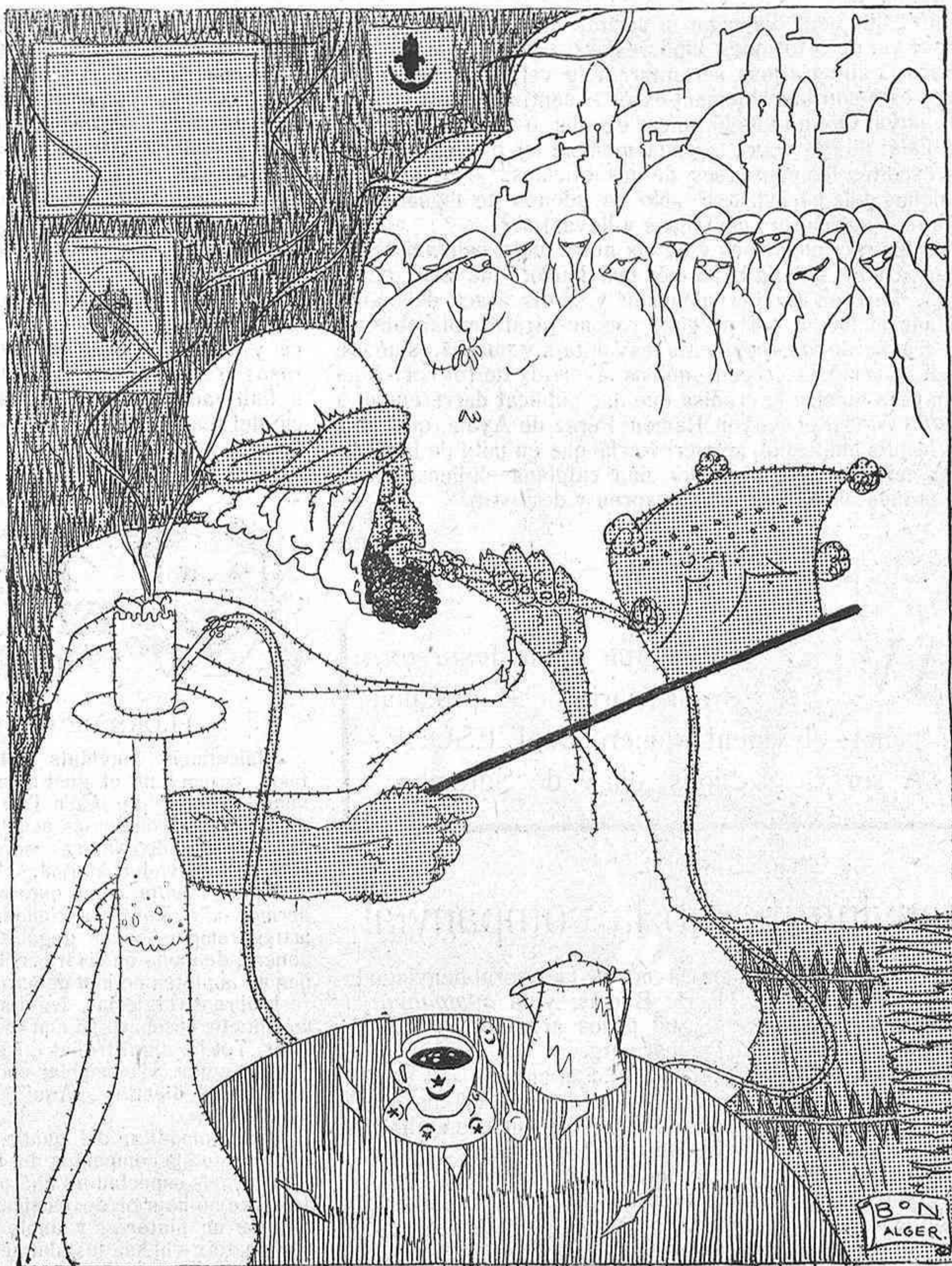
□ □

## L'anticatalanisme

Cent mil cops han dit els adversaris del catalanisme que aquest moviment està inspirat y mogut per l'odi. «Tot això es odi a Espanya y als espanyols», hem sentit a dir a cada pas. Fins aquells que han donat un poc de raó a les queixes de Catalunya han deplorat que certs elements catalans exaltats—diuen ells—donguin, ab el seu antiespanyolisme, un matís antipatic al moviment autonomista de la nostra terra. Pera l'immensa majoria dels habitants de la península es indubtable que aquí hi ha un nombre major o menor de ciutadans que odien de tot cor a Espanya y als espanyols, y molt especialment a Castella y als castellans.

Y per cert que a Catalunya ens hem deixat esporuguir per aquestes acusacions, formulades de vegades ab gest de menassa y ab melodramàtica veu de tro. Alguns catalans s'han esforsat en negar o en rebaixar l'antiespanyolisme dels catalans; altres, els més audaciosos, han volgut excusarlo fent presents els agravis que'l vell Principat té rebuts de la política centralista espanyola. Així, uns y altres han adoptat, davant les recriminacions que se'ns han fet, una actitud humil d'advocat que, per estar convensut de la culpa del seu patrocinat, se limita a *pledejar les atenuants*, a treure importancia a un fet evident.

Aquesta actitud ens sembla una gran torpesa y—això es més de doldre—una gran injusticia. Es una torpesa perquè significa l'adopció de la tàctica essencialment defensiva, la qual està avui desacreditada en absolut, tant en el terreny de les lluites polítiques y socials com en el de les lluites mili-



UN POTENTAT MORO

—Ja m'ha arribat la partida de dones que vaig encarregar. Anem a veure si n'hi ha alguna que no sigui catòlica.

tars. Els catalans, al plantejar el nostre problema, no hem d'arraularnos en una defensa, sinó que hem de pendre la postura gallarda del qui ataca. Y es aquella actitud una injusticia perquè es molt més gros y molt més profund l'odi d'alguns espanyols a Catalunya que'l d'alguns catalans a Espanya. Nosaltres no odiam tant com som odiats.

L'Almirall ja s'exclamava noblement quan en Núñez de Arce, altissonant y vuid, parlava de *las turbias corrientes de odios* que, al seu dir, constituïen el catalanisme, y feia remarcar que major y més tèrbola era la corrent dels odis anticatalans. ¿Com podem, doncs, sense trencar la dignitat nostra, oferir explicacions y pledejar atenuants per un suposat o real odi nostre envers aquells que'ns odien a nosaltres forsa més?

\* \* \*

¿Per què hem d'amagar la veritat, la veritat nua y crua, sota el vel de retòriques hipocresies? ¿Per què no hem de declarar-la ab coratjosa serenitat? Y la veritat es que a Espanya està considerablement extès el sentiment hostil contra Catalunya. Qui no vulgui tancar els ulls, o qui no fiqui el cap sota l'ala, ne pot veure a cada moment les proves paleses. ¿No escolteu les converses de les oficines? ¿No llegiu les cròniques dels periodistes? ¿No us adoneu de l'ignara renúncia dels agricultors castellans y levantins?

En les recriminacions y en els atacs dels catalanistes a Espanya y a Castella hi ha més mal humor que mals sentiments. Però en les recriminacions y en els atacs dels anticatalans hi ha un odi pregon, reconcentrat, implacable; ja no's tracta de desfogaments esvalotats y puerils, sinó de fiblades verinoses de gent que'ns avorreix de tot cor. Aquí tenim pera mostra la crònica que ha publicat darrerament a *España Nueva* el senyor Ramon Pérez de Ayala, qui, pels seus insults indecents, se mereixeria que en mitg de la Rambla un català—y encara millor una catalana—li llensés a la cara la més vil senyal de menyspreu y de fastig.

WIFRED

**AVÍS** Ab motiu de la festa extraordinaria de la pròxima setmana, el vinent número de L'ESQUELLA sortirà el dijous, dia 7 de Setembre.

## Benvingut..., ab la companyia!

La persona a qui donem la nostra més coral benvinguda es un excelent artista: l'Enric Borràs; y la *companyia* a que'ns referim són els 178 mil pesos argentins que porta, guanyats en el seu gloriós pelegrinatge.

Un actor català que, en poc més d'un any, ab sols el treball del seu art, arriba a fer aprop de cent mil duros es, realment, un cas extraordinari digne d'apuntarse en lletres verdes, que diuen que es el color de l'esperansa.

L'Enric Borràs, el nostre notable comediant, es qui ha obrat aquet prodigi, durant la seva *tournee* per Amèrica, ont ha vingut actuant en vuit o deu teatres diferents, y recullint a tot arreu llorers y quartos.

Fins ara semblava que'ls exits dels catalans a l'Argentina, y a Xile, y a l'Uruguay y a Mexic, eren purament comercials y supeditats a tal o qual aranzel; fortunes fetes ab teixits, o ab *paper-rupó*, o ab galetes; mes avui, la brillant y profitosa campanya d'en Borràs ens ha demostrat, com ens ho demostrà en Rusiñol ab la seva no fa gaire, que ab l'art y la literatura de casa, dues coses desgraciadament preterides per nosaltres mateixos, podem anar encara a la conquesta.

Durant sa estada a Barcelona, que serà d'un mes, a tot estirar, l'Enric Borràs ha promès cooperar en tres festes artístiques, a les quals el seu nom donarà, sens dubte, un major esplendor. Es la primera la representació del poema *Flors de cingle*, de l'Iglesias, que tindrà lloc demà passat a La Garriga, encarregantse l'eminent actor de la declamació del proleg. La segona serà una funció a benefici dels Actors Catalans, que's donarà dintre de poc al Novetats, representantse el drama *Maria Rosa*, interpretant-hi ell el paper de protagonista. Y, finalment, ha donat paraula a la Creu Roja de pendre part en una representació que a mitjos de Setembre's donarà en un dels nostres primers teatres, organisaada per la benèfica entitat.

En Borràs anirà a primers d'Octubre al Español, de Madrid, ont treballarà tota la temporada d'hivern en companyia, segons sembla, del seu germà Jaume, intel·ligent actor que tots coneixem, injustament postergat pels empresaris catalans y que fa molt be en emprendre la volada cap a més amples y sanitoses atmòsferes.

Després..., l'Enric... Pera després no té prou mans pera firmar contractes, campanyes que se li proposen ab excelents ventatges, a Amèrica altra vegada, a París, allà ont vulgui, doncs té pera triar y sab que a tot arreu ha d'esser rebut ab palmes.

Fem vots pera que les bones cullites de gloria y de pesos no s'interrompin, pera bé d'ell, per egoisme de compatricis y, sobre tot, pera que aviat sien cumplerts els seus generosos propòsits, manifestats en diverses ocasions, de dedicar definitivament el seu esforç moral y material a la regeneració del teatre de la nostra terra.

J.



### «FLORS DE CINGLE» A LA GARRIGA

Galantment convidats pels benemerits organitzadors de la festa, varem tenir el gust d'anar, diumenge passat, a donar una ullada al bosc de «Cà'n Tarrés», de La Garriga, lloc frondós, d'admirables condicions acústiques, convertit avui en esplendorós «Teatre de Natura» mercès als esforços de l'intel·ligent escenògraf Salvador Alarma.

El marc enterament natural de l'espectacle no pot ser més hermós, ni el lloc més còmode, més fresc, ni més arracerat al mateix temps. Alzines gegantes guarden del sol per la part de ponent, de modo que'ls tres mil espectadors que, ben amples, caben en la platea no han de sufrir la menor incomoditat.

L'obra de l'Iglesias, escrita poèticament, no podia tenir un més poetic escenari. Ni una fusta pintada, ni una tela, ni un bastidor. Tot ha sigut trobat, y la única feina dels organitzadors ha sigut adaptar. Ha semblat com si la naturalesa mateixa s'oferís als artistes dientlos: «Aquí teniu el teatre, el veritable teatre a l'aire lliure.»

Pera comoditat del public tot està previst. Si, com se creu, se logra que la companyia del tren fassi l'*apeadero* que se li ha sollicitat, els espectadors que pugin de Barcelona y no disposin de cotxe no hauran de caminar sinó uns doscents metres, y encara per un pintoresc y ample viarany que es una delícia. En el bosc mateix s'hi han instalat serveis de water-closet, rentamans, telefon, venda de flors, bars, diposit d'aigua pera'ls cavalls, de benzina pera'ls automobils. Una quarantena d'aixerits bordegasos coneixedors del terreny faran de guies, y hi haurà kioscs de reclamacions y d'informacions. Ademés d'això, una infinitat d'artístics lletreros serveixen pera orientar al public en tots moments.

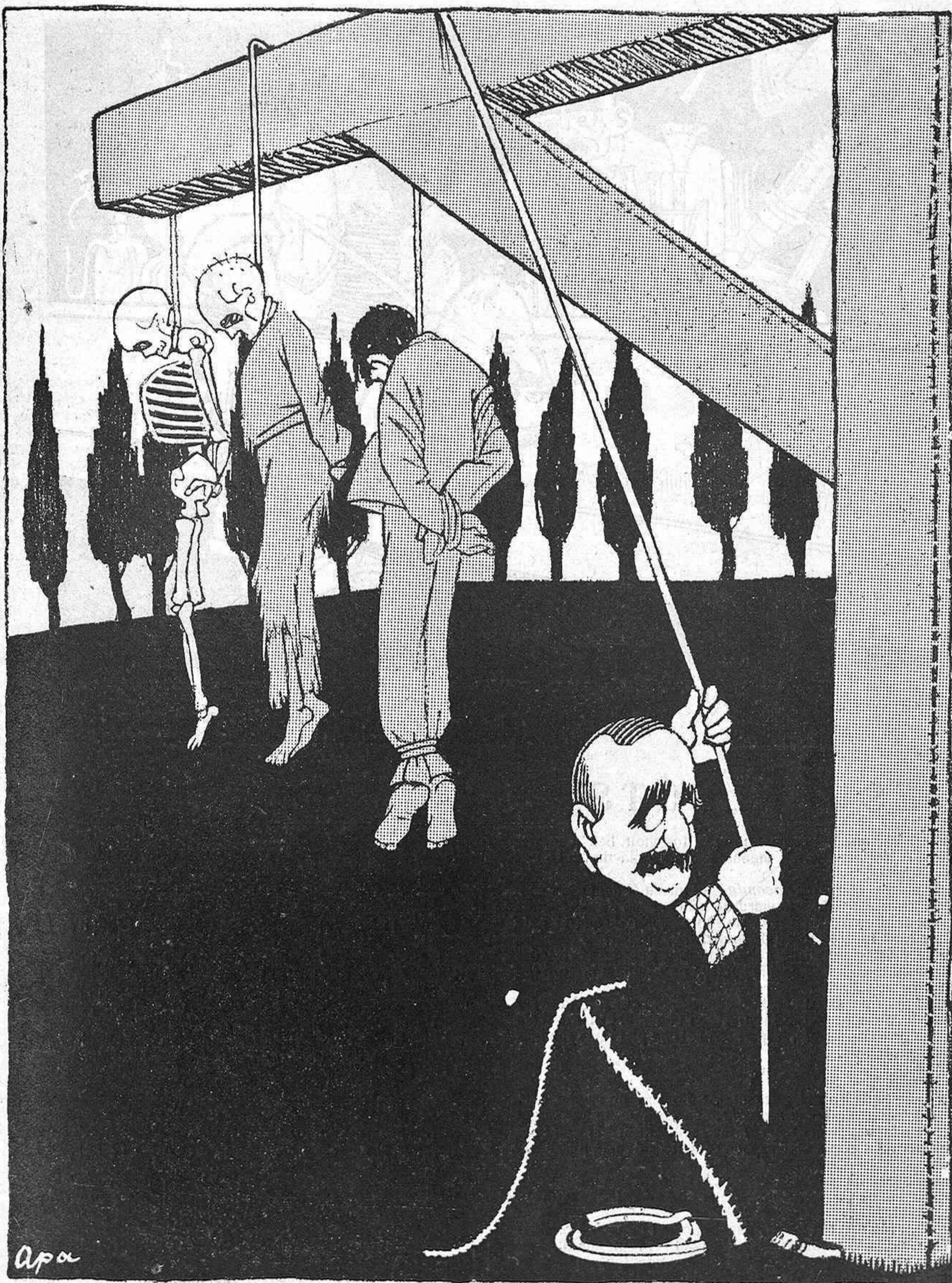
*Flors de cingle*, obra en quatre actes del nostre eximi Iglesias, de la qual se'n tenen les millors referencies, serà representada baix la direcció del primer actor Jaume Borràs, prenent-hi part, ademés, els excelents artistes Maria Morera, Pere Codina y Joaquim Viñas, y altres no menos aplaudits que ara no'ns venen a la memoria, haventse encarregat de recitar el proleg l'eminent Enric Borràs, acabat d'arribar d'Amèrica, qui lluirà un magnific trajo de pastor dibuixat per l'ilustre Apeles Mestres, autor també dels altres figurins.

Augurem, doncs, un grandió exit an aqueixa festa de la Natura que, si'l temps ho permet, tindrà lloc demà passat a La Garriga; y sols ens resta felicitar per endavant als seus organitzadors senyors Nualart, Iglesias y Alarma, ànima y cos d'aqueix espectacle artístic que'ns posa al nivell dels pobles més moderns y més amics de la cultura popular.

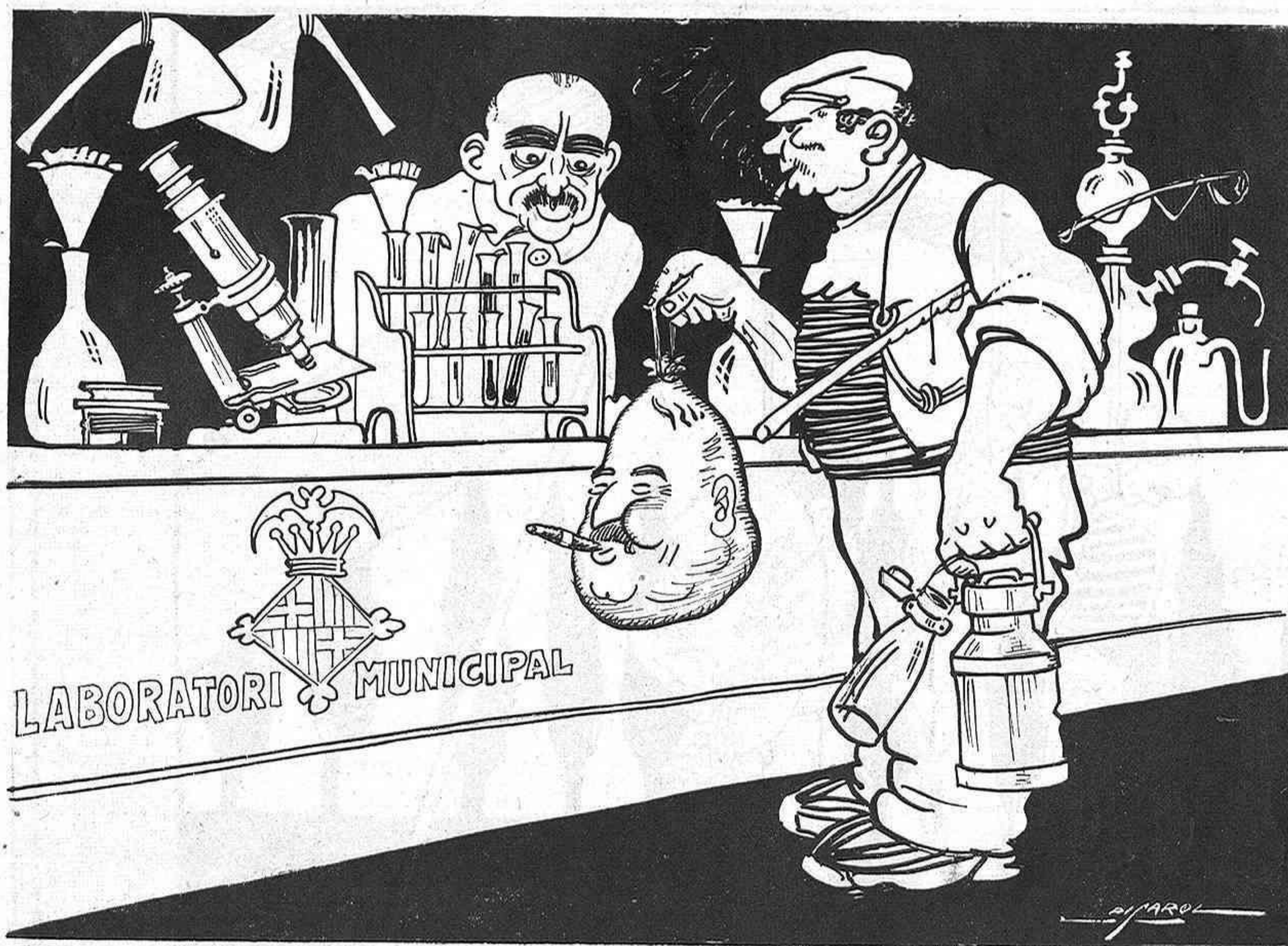
Ja ho sabeu, amics llegidors: diumenge que ve, a veure *Flors de cingle* a La Garriga. En automobil, en cotxe, en tren, en tartana, a peu, sia com sia, a La Garriga!...

L. L. L.





—No us espanteu. Jo soc l'únic quefe de partit que tinc en el programa de govern l'abolició de la pena de mort.



ELS VAQUERS AL LABORATORI

—La nostra llet no està en regla?... Conformes!... Ara fassim el favor d'analitzar això y veure si, realment, es un administrador dels bens comunals.

## ESQUELLOTS

**C**AL confessar que a Fransa ho tenen tot molt ben montat y molt a la *dernière*; tot... menos la vigilancia de les Coleccions artístiques.

Nada menos que *La Gioconda*, la famosa *Gioconda*, la celebèrrima *Gioconda* de Lleonard de Vinci acaba de ser robada del Museu del Louvre, sense que se sàpiga quan ni còm, ni si de dia o de nit, ab tot y l'exèrcit de guardians, vigilants y celadors que allí té l'Estat pera que celin, vigilin y guardin els tresors d'Art depositats en les sales de l'immens palau que a la vora del Sena mostra sa gallardia.

Lo unic que se sab de cert es que, desde l'altre dilluns, *La Gioconda* ha desaparegut del Louvre y del mapa, y que tots els passos que fins ara s'han fet pera trobarli la pista han resultat completament inútils.

\*\*

Y a fe que'l quadro del gran pintor florentí no es pas, com podria imaginarse algú, una *monada*, una cosa petita que pugui sustreure's a la vigilancia y amagarse fàcilment. Té 77 centimetres d'alt per 53 d'ample y, pera més complicació, està pintat sobre fusta.

¿Còm, doncs, ha pogut realitzar-se el robo que en aquets moments dona que parlar y que escriure a tots els artistes y a tots els diaris del món?...

Misteri!... Misteri tan gran, quasi be, com la mateixa celebratat de *La Gioconda* y com la dessidia que'l fet representa.

Ja tenia raó un municipal que aquet dia, comentant en un grup tan extranya desaparició, exclamava molt serio:

—Després diran si aquí, en nuestro Park, de vez en cuando roban alguna gallina!...

□

**D**IUMENGE al matí va celebrarse una manifestació que's vegé bastant concorreguda.

Durant el curs de la mateixa varen sentirse molts crits de *¡moril!*... no recordem què.

Lo que recordem perfectament es que la manifestació era contra la pena de *mort*.

□

**S**E diu que l'Ignasi Iglesias ha rebut un gros agravi d'en Franqueza.

Se diu que'ls actors que anaven a ensajar *Flors de Cingle* al «Principal», comptant ab el permís de l'actual sub-arrendatari senyor Miquel, foren despedits de cop y volta al rebre's ordre de l'empresari en la qual «se prohibia terminantment l'entrada al senyor Iglesias y a la seva companyia».

Y's diu, finalment, que'ls autors de cartell estan disposats a pendre cartes en l'assumpte en favor del regidor-dramaturg.

□

**A**B fonda delectació, llegim en un periodic:

«Les autoritats de Zurich (Suissa), pera evitar sorolls, han proibit la circulació d'automobils desde les 12 de la nit fins a les 5 del matí.»

¡Oh Zurich, Zurich, ciutat admirable y ditxosa, *archivo de la cortesia, albergue de autoridades razonables y en sitio y en belleza única!*»

□

**R**ECRISTINA!... ¡Quina repulsa te'm clava *La Vanguardia* del dimars an aquet pobre senyor que, ningú sab perquè—ningú, ni ell mateix—desempenya actualment el trist paper d'arcalde de Barcelona!...

«Cuando uno es de caña y no de roble,—li diu—cuando uno

es de barro y no de piedra, estése en casa y no se ponga en el sitio donde se requiere, cuando menos, un poco de seriedad...»

*Cañas y barro...* Quasi potser seria qüestió de que en Blasco Ibáñez demanés la paraula.

Y de que l'aludit prengué la porta.

□

EN una localitat del Nord d'Espanya s'ha celebrat una manifestació contra'ls tramvies, per les moltes desgracies que ocasionen.

Aquí, aont tants motius hi ha pera fer lo mateix que en l'aludida població acaba de ferse, si un dia s'intentés organitzar una manifestació d'aquet gènere, la premsa la desdorbria desseguida.

Entre la gent del gremi ¡hi ha repartits tants *pases!*...

□

SÓN deliciosos els nostres diaris.

En un, que no citarem, perquè es amic y creiem que correligionari, parlant del robo del quadro de Leonard de Vinci hi hem llegit totes aquestes coses:

Que *La Gioconda* està pintada sobre tela.

Que *La Gioconda* està pintada sobre fusta.

Que *La Gioconda* va ser robada el dilluns.

Que *La Gioconda* va ser robada el dimars...

Això sí; hem de fer constar que, el referit diari, nosaltres no més solem veure'l de tant en tant.

Si el repasséssim cada dia, ¡quí sab quantes coses, no menos divertides que aquestes, hi hauriem llegit sobre, de, o contra *La Gioconda!*

□

A hores d'ara ningú sab encara qui serà el nou empresari del Liceu.

Se busca una persona de condicions, d'intel·ligencia, de nom y de cabals; y desde la vacant del pobre Bernis tot són calendaris: Que si en Casanovas, que si en Simó, que si en Lluís París, que si en Peyo, que si aquet, que si l'altre...

Diemhi la nostra:

Una persona de diners y de reputació?

Que'n fassin an en Vinaixa.

□

EL Park no's rega.

¿Saben per què?

Perquè no hi ha mangueres.

Aixís van totes les coses del nostre Excel·lentíssim.

No hi ha mangueres pera regar el Park.

Lo qual no obsta pera que un regidor se'n vagi a Italia a reventar 1.500 pessetes del pobre erari municipal.

Ni pera que l'Ajuntament gastí dos mil duros en un banquet, celebrat, pera més irrisió, en aquet mateix Park desventurat que no pot regarse... per falta de mangueres.

□

DILLUNS passat, la nostra redacció va rebre una agradable visita.

L'ilustrat periodista Rafel Marquina, resablert quasi del tot del greu accident sufert ara fa prop de tres mesos a Sitges, ha tingut l'atenció de venir a saludarnos.

Agraim la finesa y ens alegrem de la millora.

□



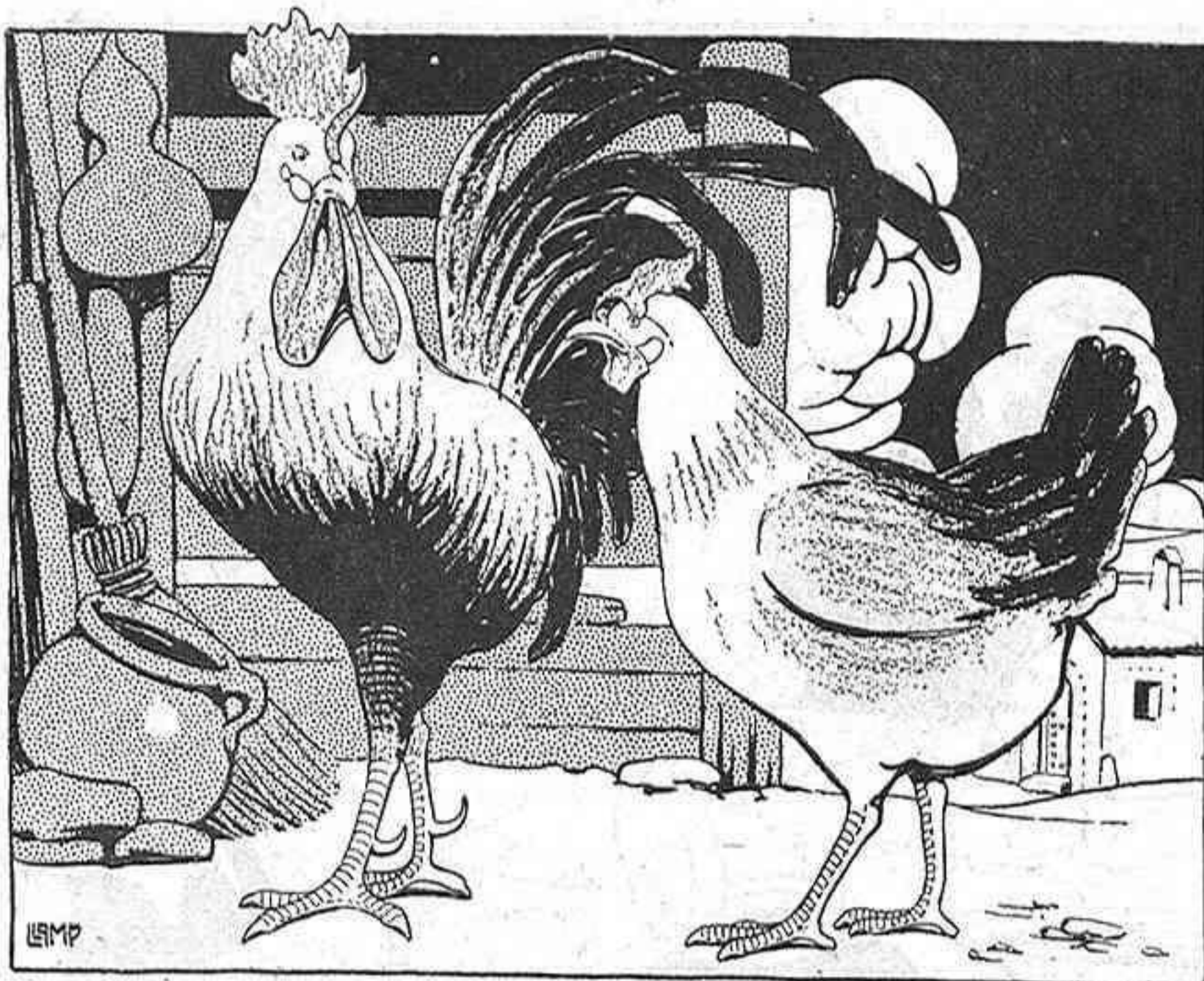
LO DE LA «GIOCONDA»

—Hauria d'escriure als parisencs pera ferlos un oferiment.  
—Què vol que se'ls digui?  
—Que, ja que al Louvre els quadros no hi estan segurs, si volen, els els guardarem a Cà la Ciutat de Barcelona.



OBERTURA DE LA CASSA

—Pobrets de nosaltres!... Això d'acostarse les eleccions, vol dir que se'ns acaba la bona vida!



VEUS DEL GALLINER

—Hi creus, tu, ab això de l'abolició de la pena de mort?  
 —Y cal, dòna!... Són baladers!... Ja m'ho sabras dir per allà a la vigília de Nadal!...



PUNTS DE VISTA

—Alsa, *amigo!*... Ditxós de vostè que pot anar seguint totes les festes majors!

**A** MENITATS barcelonines.

El senyor Vinaixa ha denunciat a l'Ajuntament que, en l'Oficina municipal d'anàlisi, lo de l'anàlisi no es més que una comedia, doncs allí en realitat no s'analisa res y tot se dona per bo.

Dèu venir a ser com si diguessim una parodia de l'Ajuntament, en el qual tan important paper hi representa el senyor Vinaixa.

També allí, fingint que s'administra sèria y rectament, no's fa, en rigor, altra cosa que... donarho tot per bo.

Tant si's tracta de gastos de festes, com de comptes de Consums, com d'adjudicació de serveis sense el requisit de la subasta.

**C**URIOSA coincidència.

En una mateixa setmana han ocorregut a Europa dues memorables desaparicions artístiques.

A París, la de *La Gioconda*, de Lleonard de Vinci.

A Barcelona, la d'*El Diluvio Ilustrado*, d'en Tarugata.

Una vegada més ha vingut a confirmarse que de lo sublim a lo ridícul no hi ha més que un pas.

**E**LS tranquillassos concejals lerrouxistes de la Comissió d'Hisenda han presentat a l'aprovació de l'Ajuntament un pressupost extraordinari que ascendeix, en total, a l'estupenda xifra de 28 milions de pessetes.

Combatent el senyor Lluhi y Rissech aquesta enormitat, ha dit que'l tal pressupost es un absurde, doncs Barcelona, donada la seva actual situació econòmica, no pot absorbir una suma tan formidable de milions.

Oh, no pot, no pot...

Segons lo que'l regidor nacionalista entengui per *absorbir*.

Perquè, agafada la cosa de certa manera, cregui el senyor Lluhi que hi ha a Barcelona—y potser a Cà la Ciutat mateix—ciudadans que absorbieren, no ja els 28 milions del pressupost extraordinari, sinó els de vintivuit pressupostos per l'estil, si els donaven temps pera absorbir... y milions absorbibles.

**L**EGEIXO que dos empleats del «Saturno-Park» varen abraonarse l'altre dia, repartintse uns quants castanyots.

Ben tontos.

Si's volien fer mal, quines ganes de fershi a cops de puny!... Que no tenien les *atraccions* allà mateix?

**L**'Ajuntament va votar 500 pessetes pera les víctimes de Buñol. Més tard ha vist que la quantitat era una miseria y ha cregut convenient augmentarla.

Realment, després del regalet dels 400 duros an en Zurdo, això de les 500 pessetes pera'ls veïns de Buñol semblava un *quinto de risa* d'en Quevedo.

Si no que, es lo que dèu dir en Vinaixa:

—A nosaltres ja no'ns ve d'un *bunyol* més o menos.

**E**LS carlins han fundat una associació benèfica que's titula *La Santa Germanat*.

Pobrets!

Això no'ls priva, per xò, de que, al tornar dels aplecs, com varen fer el diumenge passat, vagin a tiros pels carrers.

Deu ens lliuri de *germanets* semblants.

Ni cosins valencians els voldriem, nosaltres!

**S**ERVICIAL ab els seus.

El senyor Guerra del Río ha visitat a l'Arcalde ¿mai dirien pera quin objecte?

Pera interessarse per la qüestió dels melonaires.

Naturalment, l'interès del valent diputat provincial es a favor dels melons; y's comprèn...

Per simpatia als correligionaris.

**P**ETIT dialog de circumstancies.

**EL MARIT**, *disposantse a sortir al carrer*:—Adeu, noia; me'n vaig al miting a favor de la pau.

**LA MULLER**, *ab molta naturalitat*:—¿Ja te'n portes el revolver?

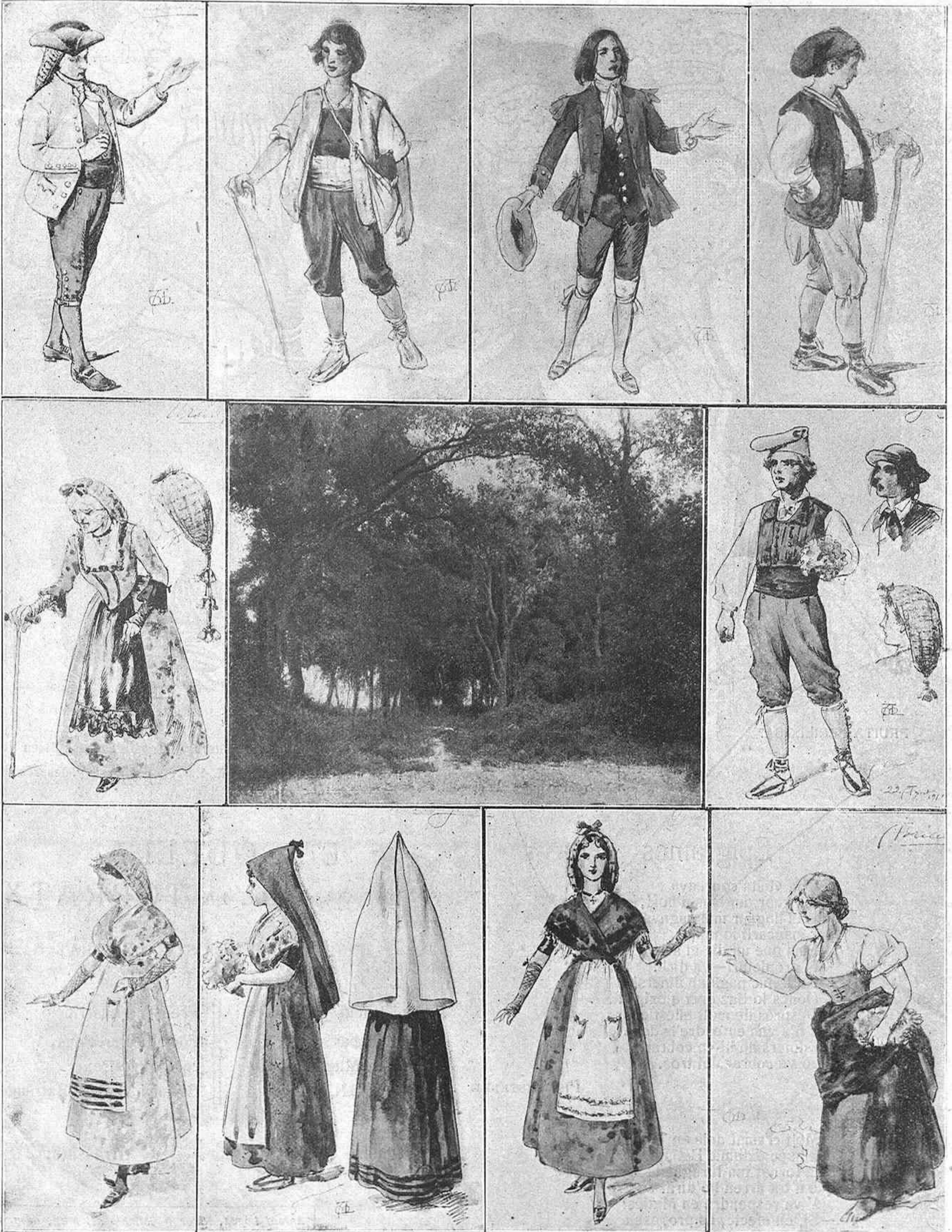
**E**N Palaudaries ha sigut convidat a dinar a casa d'un amic.

Als postres, aquet li fa tástar un vi ranci de trenta anys.

—Què me'n dius d'aquet vinet?

—Deliciós, noi!... Desde que n'he begut una copa que'm sento un altre home... Y com que soc un altre home, necessito beure'n una altra.

TEATRE DE NATURALES.A.—Estrena de «Flors de Cingle» a la Garriga



Escenari natural, al bosc de Cà'n Tarrés; y figurins de l'obra.



Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

## ATLAS DE BOLSILLO

20 MAPAS GEOGRÁFICOS DE LOS  
PRINCIPALES PAÍSES DEL MUNDO

PESETAS 0'75

## La Ciudad de Barcelona

Guía \* **LOP** \*

Precio: 2'50 pesetas

## Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició) . . . . .	Ptes. 1
El místic. (2.ª edició) . . . . .	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Mo- rera. (2.ª edició) . . . . .	> 1
Fulls de la vida . . . . .	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició) . . . . .	> 1
El bon policia. . . . .	> 1
Monolegs. . . . .	> 1
La bona gent. . . . .	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler). . . . .	> 1
El patí blau. . . . .	> 1
El poble gris. . . . .	> 1 (Agotada)
La mare. (3.ª edició). (Quinzè miler). . . . .	> 1
La «merienda» fraternal. (Quart miler) . . . . .	> 1
L'Alegria que passa. . . . .	> 1 (Agotada)



L'heroe. . . . .	Ptes. 1
Llibertat! . . . . .	> 1
La fira de Neuilly . . . . .	> 1
Els savis de Vilatrista. . . . .	> 1
L'auca del senyor Esteve. . . . .	> 1
L'hereu Escampa . . . . .	> 1
En Tartarin als Alps . . . . .	> 1
La llei d'herencia. . . . .	> 1
Aucells de pas. . . . .	> 1
La intel·lectual. . . . .	> 1
El redemptor . . . . .	> 1
Cors de dona . . . . .	> 1
El Teatre per dins . . . . .	> 1
Dol d'«alivio» . . . . .	> 1
El daltabaix . . . . .	> 1
El titella prodig . . . . .	> 1
La nit de l'amor . . . . .	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge). . . . .	> 1

PREU DE CADA OBRA: UNA PESSETA

## PESSIGOLLES FINES

ANÈCDOTES SALADES Y  
ACUDITS PICANTS SO-  
BRE LES DONES Y L'AMOR

PREU: DOS RALETS

ALEXANDRE PLANA

Les idees polítiques  
d'en Valentí Almirall

PREU: 2 PESSETES

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaxes.



NO HI VALEN ROGATIVES

—A pesar de les pregaries, sembla que per ara no vol ploure.  
—No, no... 'S veu que allà dalt són ben diferents de nosaltres, que no'ns fem pregar gaire.